

Priloga k pravilniku o ocenjevanju za predmet **FILOZOFIJA**

Ocenjujemo v skladu s Pravilnikom o preverjanju in ocenjevanju znanja v srednjih šolah in Pravili ocenjevanja Gimnazije Novo mesto, veljavnim učnim načrtom in maturitetnim katalogom za predmet FILOZOFIJA.

1. Minimalni standardi znanja

Minimalni standardi so oblikovani glede na cilje predmeta iz veljavnega učnega načrta. Navedeni so v Prilogi 1.

2. Pogoji za pozitivno oceno ob koncu 1. ocenjevalnega obdobja

Za pozitivno oceno morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji:

- a) Dijak pridobi vse napovedane ocene znotraj ocenjevalnega obdobja.
- b) V primeru negativne ocene (ali ocen), jo (jih) mora dijak popraviti s pozitivno oceno.
- c) Filozofska mapa je urejena, naloge so (v glavnem) rešene.

3. Pogoji za pozitivno oceno ob koncu pouka in oblikovanje končne ocene

Za pozitivno oceno ob koncu pouka morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji:

- a) Dijak pridobi vse napovedane pisne in ustne ocene ter odda predpisane izdelke oziroma avtentične naloge.
- b) V primeru negativne ocene, jo mora dijak popraviti.
- c) V primeru negativno ocenjenega (ali neocenjenega) prvega ocenjevalnega obdobja, mora dijak to popraviti oziroma pridobiti oceno/ocene.
- d) Filozofska mapa je urejena, naloge so (v glavnem) rešene.

Končna ocena

Končna ocena se oblikuje, upoštevajoč vse pridobljene ocene. Pri končni oceni so ustne ocene vredne skupaj 25% ocene (vsaka 12,5%, pisne ocene pa skupaj 75% (vsaka 25%).

4. Načini pridobivanja ocen

- Ustna ocena (2x)
- Pisna ocena (3x)
- Izjemoma lahko dijak dobi dodatno oceno odlično, v primeru, da skozi celotno ocenjevalno obdobje izrazito konstruktivno sodeluje pri pouku. Tovrstna ocena se šteje kot ustna ocena, pri čemer se skupna teža ustnih ocen ne poveča.

Posebnosti ocenjevanja filozofije kot izbirnega maturitetnega predmeta

Dijaki pridobijo štiri pisne ocene.

5. Kriteriji ocenjevanja

Opisni splošni kriteriji ocenjevanja znanja:

Za oceno **ODLIČNO** dijak:

1. Zelo dobro pozna, razume in razlaga filozofske probleme, ki jih obravnavamo pri pouku. Vedno jih povezuje z ustreznimi pojmi, z ustreznimi avtorji, pojmi, z drugimi predmeti in z lastnimi izkušnjami.
2. V novih vsebinah je sposoben odkriti filozofske probleme, jih naveže na že poznane. Pozna, razume, analizira, primerja in vrednoti rešitve filozofskih problemov, ki jih spoznavamo pri pouku, poleg tega pa odkriva tudi izvirne rešitve.
3. Dobro obvlada filozofsko terminologijo (npr. ideja, relativizem, utilitarizem) in analizira filozofske pojme (npr. spoznanje, obstoj, dobro, pravično).
4. Pisno oz. govorno se izraža jasno in ustrezno obravnavani temi, pri čemer je odlika tudi bogat jezikovni zaklad in retorična spretnost.

Za oceno **PRAV DOBRO** dijak:

1. Dobro pozna, razume in razlaga filozofske probleme, ki jih obravnavamo pri pouku. Skoraj vedno jih zna povezati z ustreznimi pojmi, z ustreznimi avtorji in občasno tudi z drugimi predmeti in z lastnimi izkušnjami.
2. V novih vsebinah je občasno sposoben odkriti filozofske probleme, jih naveže na že poznane.
3. Solidno obvlada filozofsko terminologijo in zna analizirati filozofske pojme.
4. Pisno oz. govorno se izraža jasno in ustrezno obravnavani temi.

Za oceno **DOBRO** dijak:

1. Pozna in okvirno razlaga filozofske probleme, ki jih obravnavamo pri pouku. Po navadi probleme tudi zadovoljivo razume. (kar se kaže v tem, da izpeljave niso pomanjkljive in odgovori nelogični). Občasno jih zna povezati z ustreznimi pojmi, z ustreznimi avtorji in sem ter tja z drugimi predmeti in/ali z lastnimi izkušnjami.
2. Pozna filozofsko terminologijo in poskuša analizirati filozofske pojme.
3. Pisno oz. govorno izražanje je solidno in po navadi ustrezno obravnavani temi.

Za oceno **ZADOSTNO** (minimalni standard znanja) dijak:

1. Okvirno in približno zna obnoviti obravnavano snov in občasno pokaže razumevanje filozofskih problemov. Občasno poveže probleme z ustreznimi avtorji in pojmi.
2. Pozna nekaj filozofskih terminologije.
3. Pisno oz. govorno izražanje je zadovoljivo in občasno ustrezno obravnavani temi.

Točkovnik za pisni preizkus:

Zadostno: 50-62 %

Dobro: 63-77 %

Prav dobro: 78-89 %

Odlično: 90-100 %

Posebni kriteriji za ustno ocenjevanje – govorna refleksija pouka

Minimalni standard (ocena 2)

- Čas/oblika: ~3 min; nastop pred razredom; dovoljen miselni vzorec (5–7 pojmov) na listu (ne na napravi); list po nastopu odda.
- Vsebina: od 3 glavnih poudarkov prejšnje ure vsaj 2 razloži zadovoljivo, 3. le površno oziroma z resnimi pomanjkljivostmi.
- Povezave: 1 površna povezava
- Lastna misel/vprašanje: odsotno ali zelo splošno, brez utemeljitve, nerelevantno za obravnavano snov
- Pojmi in točnost: osnovne pojme večinoma uporabi pravilno; možne manjše netočnosti, brez hude zmede ali protislovij.
- Struktura: osnovna rdeča nit je nakazana; sledi navodilu »3 poudarki«.
- Govorna izvedba: govor je razumljiv in slišen (lahko negotov)
- Vprašanja učitelja: na enostavna dopolnitvena vprašanja odgovori z namigi učitelja.

Odlično (ocena 5)

- Vsebinski poudarki (3/3): vsak poudarek je jasno opredeljen, razložen in utemeljen; pri vsakem naveden konkreten primer; raba pojmov pravilna.
- Povezanost: trije poudarki so med seboj logično povezani (rdeča nit, smiselni prehodi).
- Povezave (2): navede dve različni, novi in smiselni povezavi (z drugo temo/avtorjem/predmetom ali lastnim izkustvom), vsako na kratko razloži in argumentirano naveže na učno vsebino.
- Zaključek: sklepna misel ali vprašanje je razloženo in utemeljeno ter izhaja iz povedanega.
- Podvprašanja: na učiteljeva podvprašanja odgovarja samostojno in celovito (razlaga + argument + primer).
- Izvedba: govor je tekoč, jasen in v predvidenem časovnem okvirju; miselni vzorec (5–7 pojmov) je opora, ne bralo; brez branja s telefona.
- Opomba: manjša nedoslednost ali drobna napaka ne znižata ocene, če ne porušita celote.

Dodatno pojasnilo: Kaj tipično zniža oceno? Orientacijski seznam: ocena se zniža, če dijak naredi eno ali dve spodnji pomanjkljivost – upošteva se celota:

- Eden od treh poudarkov je šibko razložen/utemeljen ali brez konkretnega primer(a).
- Povezava je zgolj navedena (brez razlage/argumenta) ali neprepričljiva.

- Pri podvprašanjih so odgovori delni (manjka argument ali primer) oziroma učenec potrebuje namige.
- Sklepna misel je izrečena, vendar ne utemeljena ali ne izhaja iz nastopa.
- Struktura/prehodi so šibki; rdeča nit je deloma zabrisana.
- Izvedba: prehitro/nerazločno, preveč branja z list(a), zato je razumljivost slabša.
- Manjša terminološka netočnost ali logična vrzel, ki ne poruši celote, a oslabi argument.
- Posamična faktografska napaka (npr. napačen avtor/pojem)

6. Preverjanje znanja

Znanje se preverja praviloma dve uri pred pisnim preizkusom znanja. Učitelj seznani dijake z obsegom snovi, okvirnimi vprašanji ter tipom nalog, ki bodo v pisnem preizkusu. Znanje se preverja v dialogu z dijaki ter praviloma s pomočjo spletnih kvizov in ustnim ali pisnim reševanjem vzorčnih nalog.

7. Odstopanja

Zaradi individualnih posebnosti dijaka oz. drugih opravičljivih razlogov je možno odstopanje od navedenih pravil.

8. Opravljanje popravnega izpita

8.1 Način opravljanja

Pri filozofiji (vsi oddelki razen maturitetnega) se vsi izpiti opravljajo ustno. Ustrezno se uporabijo standardi znanja in kriteriji ocenjevanja.

Pri filozofiji kot izbirnem maturitetnem predmetu (FIL-M) so vsi izpiti pisni. Pisni izpit je sestavljen iz dveh delov (razpravljalni esej; komentar besedila).

8.2 Ocenjevanje

Ocenjevanje poteka po veljavnih standardih znanja in kriterijih za ocenjevanje znanja (gl. točko 5).

9. Opravljanje predmetnega izpita

9.1 Način opravljanja

Pri filozofiji (vsi oddelki razen maturitetnega) se vsi izpiti opravljajo ustno. Ustrezno se uporabijo standardi znanja in kriteriji ocenjevanja.

Pri filozofiji kot izbirnem maturitetnem predmetu (FIL-M) so vsi izpiti pisni. Pisni izpit je sestavljen iz dveh delov (razpravljalni esej; komentar besedila).

9.2 Ocenjevanje

Ocenjevanje poteka po veljavnih standardih znanja in kriterijih za ocenjevanje znanja (gl. točko 5).

10. Opravljanje dopolnilnega izpita

10.1 Način opravljanja

Pri filozofiji (vsi oddelki razen maturitetnega) se vsi izpiti opravljajo ustno. Ustrezno se uporabijo standardi znanja in kriteriji ocenjevanja.

Pri filozofiji kot izbirnem maturitetnem predmetu (FIL-M) so vsi izpiti pisni. Pisni izpit je sestavljen iz dveh delov (razpravljalni esej; komentar besedila).

10.2 Ocenjevanje

Ocenjevanje poteka po veljavnih standardih znanja in kriterijih za ocenjevanje znanja (gl. točko 1 in 5).

PRILOGA 1 – MINIMALNI STANDARDI ZNANJA:

Minimalni standardi znanja

TEMA: UVOD V FILOZOFIJO

Lekcija 1: Kaj je filozofija?

Minimalni standard (ocena »zadostno«) — Učenec/ka zna:

- Opredeliti filozofijo
- Navesti 2 načina razumevanja filozofije

Lekcija 2: Značilnosti filozofskih vprašanj

Minimalni standard (ocena »zadostno«) — Učenec/ka zna:

- Našteti 4 lastnosti filozofskih vprašanj

Lekcija 3: Kako rešujemo filozofska vprašanja (1): etika

Minimalni standard (ocena »zadostno«) — Učenec/ka zna:

- Opredeliti etiko ter našteti 3 pod-discipline (metaetika, normativna, aplikativna etika).
- Opredeliti osrednje vprašanje etike ("kaj dejanje naredi moralno") in navesti možne rešitve (posledice, dolžnosti/pravila, značaj/vrlina) ter ponazoriti z 1 primerom.

Lekcija 4: Kako rešujemo filozofska vprašanja (2): politična filozofija

Minimalni standard (ocena »zadostno«) — Učenec/ka zna:

- Opredeliti politično filozofijo

- Povzeti jedro vprašanja teme (npr. "Kaj je pravična država?") v 1 povedi.
- Na kratko opisati Nozicka: minimalna država, zaščita temeljnih pravic; zakaj to razume kot pravično (spoštovanje lastnine/ svobode); na kratko opisati Rawlsa: pravičnost kot poštenost, zagrinjalo nevednosti; načeloma enake svoboščine + načelo razlike.
- Navesti 1 razliko med pristopoma (svoboda/pravice posameznika vs. enakost/pravičnost osnovnih dobrin).

Lekcija 5: Logika

Minimalni standard (ocena »zadostno«) — Učenec/ka zna:

- Opredeliti logiko
- Razložiti sklepanje ter razložiti dedukcijo in indukcijo (po 1 preprostem primeru).
- Prepoznati vsaj 2 pogosti logični zmoti (npr. ad hominem, slamnati mož) na preprostem primeru in podčrtati sklep v kratkem besedilu.

Lekcija 6: Azijske filozofije

Minimalni standard (ocena »zadostno«) — Učenec/ka zna:

- Opredeli glavno razliko med azijskimi in evropskimi filozofskimi tradicijami in to ponazoriti na vsaj enem zgledu iz azijskih tradicij

Lekcija 7: Primerjava filozofije, znanosti, religije

Minimalni standard (ocena »zadostno«) — Učenec/ka zna:

- Našteti 3 vrste vprašanj (empirična, filozofska, religiozna) in za vsako navesti 1 primer.
- Navesti po 1 bistveno razliko in 1 podobnost med:
filozofijo in religijo (argument vs. razodetje; skupno: iskanje smisla/resnice),
filozofijo in znanostjo (pojmovna/ normativna vprašanja vs. empirični preizkus; skupno: racionalnost),
filozofijo in umetnostjo (argument/pojem vs. izraz/intuicija; skupno: razumevanje človeka/sveta).

Lekcija 8: Dokazovanje obstoja Boga

Minimalni standard (ocena »zadostno«) — Učenec/ka zna:

- Opredeliti filozofijo religije (pojmi, argumenti o Bogu/religiji).
- V eni povedi povzeti vsaj 2 klasična dokaza (npr. ontološki, kozmološki ali teleološki) in 1 protiargument (problem zla).

Lekcija 9: Zgodovina filozofije

Minimalni standard (ocena »zadostno«) — Učenec/ka zna:

- Razvrstiti vsaj 5 obdobj po vrsti in za vsako navesti 1 značilnost:

Lekcija 10: Filozofske discipline

Minimalni standard (ocena »zadostno«) — Učenec/ka zna:

- Našteti in opredeliti osnovne discipline (ontologija/metafizika, epistemologija, etika, estetika, logika, politična filozofija) — po 1 ključnem pojmu.
- Za vsaj 2 disciplini navesti po 1 tipično vprašanje.
- Uvrstiti 2–3 primerna vprašanja v pravilno disciplino (npr. "Kaj je lepo?" → estetika).

Lekcija 11: Izvori filozofije

Minimalni standard (ocena »zadostno«) — Učenec/ka zna:

- Našteti 3 glavne motive: čudenje, dvom, iskanje smisla (eksistencialn vprašanja).
- V 1 povedi opisati, kako vsak motiv sproži filozofiranje.

Lekcija 12: Uporabnost filozofije

Minimalni standard (ocena »zadostno«) — Učenec/ka zna:

- Navesti 2 razloga uporabnosti (kritično/argumentirano mišljenje; orientacija v vrednotah/odločanju).
- Našteti tri ravni spoznanja pri Platonu
- V 2 stavkih povzeti bistvo prisposode votline (sence–resnica–vračanje).
- Navesti 1 ključno misel Marxove razlage zgodovine ali kapitalizma (npr. razredni boj) in jo na kratko ponazoriti.
- Navesti vsaj dve možni interpretaciji olimpijskih iger z vidika Platonove prisposode in Marxove filozofije

2. TEMA: KAJ LAHKO VEM?

Lekcija 1: Ali je res vse relativno? (Protagora)

Minimalni standard (ocena »zadostno«) — Učenec/ka zna:

- Opredeliti izraze: relativno, objektivno, relativizem, objektivizem (po 1 stavek).
- Našteti glavne značilnosti Protagorovega relativizma (npr. resnica je odvisna od posamezne zaznave; ni enega, za vse veljavnega merila) — navede vsaj 2.
- Navesti in kratko razložiti vsaj en primer, ki ponazarja relativizem (npr. veter hladen/topel; okus čokolade; podoben primer iz vsakdana).
- Okvirno razložiti vsaj en protiargument proti relativizmu (logični paradoks; protiprimeri – matematika/logika; nesprejemljive posledice) v 1–2 stavkih.

Lekcija 2: Sokrat

Minimalni standard (ocena »zadostno«) — Učenec/ka zna:

- Opredeliti Sokratovo skrivnost
- Navesti vsaj 2 vira o Sokratu (npr. Platon, Ksenofont, Aristofan) in 1 razlog vprašljivosti (pristranskost/žanr).
- Povzeti jedro Sokratove etike (skrb za dušo; vrlina = znanje).
- Poimenovati in kratko opisati Sokratovo metodo (dialog/majevtika, ironija; 1 enostaven primer vprašanja).
- Z eno povedjo povezati življenje in nazor (npr. sprejem kazni → odnos posameznik–država ali daimonion → religija).

Lekcija 3: Ali res obstaja samo fizična stvarnost? (Platon)

Minimalni standard (ocena »zadostno«) — Učenec/ka zna:

- Pojasniti naivni empirizem in navesti vsaj 1 protiargument (zmote čutov ali nujnost matematičnih resnic).
- Oriše osnovo Platonovega sistema: svet idej vs. čutni svet in mnenje vs. znanje (stopnje spoznanja).
- Utemeljiti z 1 primerom, zakaj so ideje/miselni svet ali razum zanesljivejši (npr. stol/trikotnik ali veter/vlak).

Lekcija 4: Ali obstaja absolutna gotovost? (Descartes)

Minimalni standard (ocena »zadostno«) — Učenec/ka zna:

- Opredeliti metodični dvom
- Opredeliti argumente proti gotovosti čutnega spoznanja
- Opredeliti argument proti gotovosti razumskega spoznanja, navesti argumente pro
- Pojasniti cogito

Lekcija 5: Kako nastane spoznanje (Locke)

Minimalni standard (ocena »zadostno«) — Učenec/ka zna:

- Opredeliti izhodišče empirizma (tabula rasa)
- Razlikovati enostavne in kompleksne ideje (po 1 primer).
- Ponazoriti nastanek preproste sodbe ("to je stol/tabla": povezava idej + poimenovanje).
- Opredeliti mejo spoznanja pri empiristih (omejeno na izkušnjo; verjetnost).

Lekcija 6: Je spoznanje odsev mojega jaza? (Kant)

Minimalni standard (ocena »zadostno«) — Učenec/ka zna:

- Opredeliti ključne pojme: apriorni pojmi, pojavni svet, stvar na sebi (po 1 stavek).
- Opredeliti "kopernikanski obrat"
- Pojasniti, zakaj je stvar na sebi nespoznatna in kaj nam je dostopno (fenomeni).
- Orisati vsaj eno prisodobo (rdeča očala ali pajkova mreža).

3. TEMA: ETIKA

Lekcija 1: Smisel življenja — Sokrat

Minimalni standard (ocena »zadostno«) — Učenec/ka zna:

- Opredeliti pot do sreče pri Sokratu: skrb za dušo, vrlina = znanje, samospoznavanje (1 stavek).
- Pojasniti odnos do zunanjih dobrin: so drugotne; pomembnejša je vrlina (1 stavek).

Lekcija 2: Smisel življenja — Platon

Minimalni standard (ocena »zadostno«) — Učenec/ka zna:

- Našteti dele duše in vrline: razumski–modrost, srčni–pogum, poželjivi–zmernost; pravičnost
- Pojasniti pot do sreče: vladavina razuma, vzgoja v vrlih, usmeritev k Ideji Dobrega (1–2 stavka).

Lekcija 3: Smisel življenja — Aristotel

Minimalni standard (ocena »zadostno«) — Učenec/ka zna:

- Našteti dele duše: vegetativni, čutno–željni, razumski (osnovna razlaga v 1 stavku).
- Navesti definicijo človeka: razumno družbeno bitje (zoon politikon).
- Opredeliti vrlino: srednja mera; navesti 2 primera (npr. pogum, zmernost).

Lekcija 4: Smisel življenja — Diogen

Minimalni standard (ocena »zadostno«) — Učenec/ka zna:

- Povzeti pojmovanje človeka
- Razložiti geslo "ničesar potrebovati": samozadostnost (autarkeia) → svoboda od umetnih potreb.
- Navesti vzroke nesreče in 3 slepila: zasledovanje bogastva, slave, užitka (1 stavek).

Lekcija 5: Smisel življenja — hedonisti (Aristip & Epikur)

Minimalni standard (ocena »zadostno«) — Učenec/ka zna:

- Opredeliti Aristipa: dobro = trenutni užitek
- Epikurjeva kritika: loči užitke; cilj ataraksija; duševni mir pred običajnimi užitki.
- Orisati "graf sreče"
- Naštejke tri vrste potreb: naravne-nujne (npr. hrana), naravne-ne nujne (npr. poslastice), ne-naravne/prazne (slava).
- Opredeli temeljno vrline: preudarnost (phronesis)
- Opredeli paradoks ugodja

Lekcija 6: Etika — egoizem (Hobbes)

Minimalni standard (ocena »zadostno«) — Učenec/ka zna:

- Povzeti okvirno Hobbesovo razlago izvora etike

Lekcija 7: Etika — utilitarizem

Minimalni standard (ocena »zadostno«) — Učenec/ka zna:

- Opredeli načelo koristnosti in ga ponazori na primeru
- Okvirno oriše izračun moralnosti, našteje vsaj 3-4 kriterije in ponazori na primeru
- Dijak opredeli vsaj eno aktualizacijo načela koristnosti

Lekcija 8: Kantova etike

Minimalni standard (ocena »zadostno«) — Učenec/ka zna:

- Opredeli dve vrsti dejanj po Kantu ter navede primer
- Opredeli 1. moralni zakon ter navede primer ter navede eno povezavo s poklicnimi etikami
- Opredeli 2. moralni zakon ter navede primer

Lekcija 9: Hume, logični pozitivizem in Wittgenstein

Minimalni standard (ocena »zadostno«) — Učenec/ka zna:

- Opredeli osrednje vprašanje: Ali je etika lahko znanost?
- Navede Humovo glavno misel in navede primer.

- Razlikuje med analitičnimi in sintetičnimi stavki in navede primer – kaj to pomeni za možnost etike kot znanosti
- Navede, zakaj je govor o dobrem vprašljiv z vidika Wittgensteinove misli

Lekcija 10: Eksistencializem

Minimalni standard (ocena »zadostno«) — Učenec/ka zna:

- Opredele eksistencializem
- Opredele značilnost klasične filozofije od Platona do Hegla
- Navede temeljno načelo eksistencializma in ga okvirno razloži
- Navede, kakšno je napačno soočanje z absurdom in kakšno je avtentično delovanje

11. Načrt ocenjevanja znanja

ŠOLSKO LETO 2025/26:

Program: (klasična gim., gimnazija, gimnazija v ŠO)	Predmet:	Letnik:	Število ocenjevanj: (v 1. oc. obd., v 2. oc. obd.)	Vsebine ocenjevanja:	Način ocenjevanja: (pisno, govorni nastop, izdelek, nastop, ...)	Okvirni čas ocenjevanja: (mrežni plan)	Učitelji:
Gimnazija (tudi športni oddelek)	Filozofija	4.	2 3	Kaj je filozofija, Spoznavna teorija Etika, Izbirna tema	Pisno in ustno Pisno in ustno	Pisno: 24.11-28.11. 2025 16.2.-20.2. 2026 20.4.-24.4.2026 Ustno: skozi celotno šolsko leto, razen v obdobju pisnega ocenjevanja	Uroš Lubej
Klasična gimnazija	Filozofija	4.	2 3	Kaj je filozofija, Spoznavna teorija, Antična filozofija (prvi del) Etika, Izbirna tema, Antična filozofija (2. del)	Pisno in ustno Pisno in ustno	Pisno: 24.11-28.11. 2025 16.2.-20.2. 2026 20.4.-24.4.2026 Ustno: skozi celotno šolsko leto, razen v obdobju pisnega ocenjevanja	Uroš Lubej

Program: (klasična gim., gimnazija, gimnazija v ŠO)	Predmet:	Letnik:	Število ocenjevanj: (v 1. oc. obd., v 2. oc. obd.)	Vsebine ocenjevanja:	Način ocenjevanja: (pisno, govorni nastop, izdelek, nastop, ...)	Okvirni čas ocenjevanja: (mrežni plan)	Učitelji:
Izbirni maturiterni predmet	Filozofija	4.	2 2	Izbirno klasično filozofsko delo Izbirna tema	Esej Esej	20.10-24.10.2025 1.12.-5.12.2025 16.2.-20.2.2025 6.4.-10.4.2025	Uroš Lubej